

NAJWYŻSZA IZBA KONTROLI

Delegatura w Poznaniu

LPO.410.009.02.2022

Zarząd Fundacji Enea
w Poznaniu
ul. Pastelowa 8
60-198 Poznań

WYSTĄPIENIE POKONTROLNE

P/22/012 – Wybrane wydatki spółek z udziałem Skarbu Państwa i fundacji tworzonych przez te spółki oraz gospodarka finansowa i realizacja celów statutowych fundacji tworzonych przez te spółki

NAJWYŻSZA IZBA KONTROLI
Delegatura w Poznaniu
ul. Dożynkowa 9H, 61-662 Poznań
T +48 61 655 62 00, F +48 61 655 62 01
lpo@nik.gov.pl

I.

I. Dane identyfikacyjne

Jednostka kontrolowana	Fundacja Enea w Poznaniu, ul. Pastelowa 8, 60-198 Poznań (dalej: Fundacja)
Kierownik jednostki kontrolowanej	Zarząd Fundacji Enea (dalej: Zarząd)
Zakres przedmiotowy kontroli	<ol style="list-style-type: none">1. Powoływanie członków organów Fundacji oraz wykonywanie obowiązków statutowych przez Zarząd i Radę Fundacji.2. Finansowanie oraz realizacja celów statutowych Fundacji.3. Prowadzenie gospodarki finansowej Fundacji.
Okres objęty kontrolą	1 stycznia 2017 r. – 31 grudnia 2021 r. z uwzględnieniem działań oraz dowodów wytworzonych przed i po tym okresie, jeżeli miały one istotny wpływ na kontrolowaną działalność.
Podstawa prawna podjęcia kontroli	Art. 2 ust. 3 ustawy z dnia 23 grudnia 1994 r. o Najwyższej Izbie Kontroli ¹
Jednostka przeprowadzająca kontrolę	Najwyższa Izba Kontroli Delegatura w Poznaniu
Kontrolerzy	<ol style="list-style-type: none">1. Krzysztof Kowalak, Starszy inspektor kontroli państwowej, upoważnienie do kontroli nr LPO/50/2022 z 22 marca 2022 r.2. Piotr Iwański, Główny specjalista kontroli państwowej, upoważnienie do kontroli nr LPO/49/2022 z 22 marca 2022 r.

(akta kontroli str.1-4)

¹ Dz. U. z 2022 r. poz. 623, dalej: ustawa o NIK

II. Ocena ogólna² kontrolowanej działalności

OCENA OGÓLNA

W latach 2017 – 2021 Fundacja realizowała projekty, które były zgodne z jej celami statutowymi. Rada Fundacji zatwierdzała „Plany działania i polityki wsparcia Fundacji Enea”³ na lata 2018, 2019 i 2020, za wykonanie których odpowiedzialny był Zarząd Fundacji.

Na podstawie wniosków składanych przez podmioty zewnętrzne o udzielenie wsparcia finansowego, rzeczowego bądź osobowego na realizację projektów, Fundacja przeznaczyła w latach objętych kontrolą łącznie kwotę 15 116 tys. zł w ramach 606 umów przekazania darowizn. Sposób wyboru wszystkich badanych wniosków nastąpił z naruszeniem wewnętrznych procedur w zakresie oceny wniosków o udzielenie wsparcia. W Fundacji nie dokumentowano procesu oceny wniosków o udzielenie wsparcia, co w ocenie NIK nie sprzyjało zachowaniu transparentności procesu wyboru podmiotów, którym przyznawano darowizny.

W badanej próbie 41 umów w dwóch przypadkach (tj. 4,88 %) Fundacja podjęła działania mające na celu wyegzekwowanie od obdarowanego realizacji warunków związanych z udzielonym wsparciem, w szczególności przedłożenia raportów i rozliczeń z wykorzystania środków otrzymanych od Fundacji, dopiero w trakcie trwania kontroli NIK. W 18 (tj. 43 %) przypadkach z przekazywanych przez obdarowanych dokumentów księgowych (faktury zakupu usług i towarów) nie wynikało by zostały one uregulowane, bowiem nie dołączano do nich potwierdzeń przelewów czy też potwierdzeń zapłaty gotówką.

Planowanie gospodarki finansowej w Fundacji ograniczało się wyłącznie do działań związanych z realizacją działań statutowych. W planach nie ujmowano kosztów administracyjnych (np. kosztów najmu czy też obsługi prawnej). Wydatki na obsługę administracyjną w latach 2017-2021 stanowiły od 0,42% do 2,67% kosztów Fundacji. W Fundacji nie wprowadzono wewnętrznych regulacji dotyczących wydatkowania środków na dostawę towarów i usług.

Organy Fundacji wypełniły w sposób prawidłowy obowiązki sprawozdawcze wynikające z ustawy o fundacjach⁴ oraz rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 8 maja 2001 r. w sprawie ramowego zakresu sprawozdania z działalności fundacji⁵. Jednak z opóźnieniem, wynoszącym nawet 240 dni, składano wnioski o wpisy do Krajowego Rejestru Sądowego (dalej: KRS).

III. Opis ustalonego stanu faktycznego oraz oceny cząstkowej⁶ kontrolowanej działalności

OBSZAR

1. Realizacja celów statutowych fundacji, działalność organów fundacji oraz gospodarka finansowa fundacji

Opis stanu faktycznego

1.1. Fundacja Enea złożyła sprawozdanie z działalności Fundacji za 2017 r. Ministrowi Edukacji Narodowej, co było zgodne z art. 12 ust. 2 ustawy o fundacjach. Sprawozdanie za 2017 r. zawierało dane wskazane w § 2 rozporządzenia w sprawie sprawozdań, tj. m.in. dane informacyjne Fundacji (np. nazwa, Regon, KRS); zasady,

² Najwyższa Izba Kontroli formułuje ocenę ogólną jako ocenę pozytywną, ocenę negatywną albo ocenę w formie opisowej.

³ Dalej: „Plan Działania”.

⁴ Dz.U. z 2020 r. poz. 2167; dalej: ustawa o fundacjach.

⁵ Dz. U. z 2020 r. poz. 36; dalej: rozporządzenie w sprawie sprawozdań.

⁶ Oceny cząstkowe to oceny działalności w poszczególnych obszarach badań kontrolnych. Ocena cząstkowa może być sformułowana jako ocena pozytywna, ocena negatywna albo ocena w formie opisowej.

formy i zakres działalności statutowej z podaniem realizacji celów statutowych; opis głównych zdarzeń prawnych w jej działalności o skutkach finansowych; uzyskane przychody i wysokość poniesionych kosztów; poziom zatrudnienia i wynagrodzeń.

(akta kontroli str.173, 191-212)

Od 2018 r. Fundacja posiadała status organizacji pożytku publicznego (OPP) i została zwolniona ze składania sprawozdań z działalności Fundacji właściwemu ministrowi. Zgodnie z art. 12 ust. 2a ustawy o fundacjach na stronie Narodowego Instytutu Wolności - Centrum Rozwoju Społeczeństwa Obywatelskiego w Biuletynie Informacji Publicznej umieszczano sprawozdania merytoryczne z działalności oraz finansowe Fundacji.

(akta kontroli str. 175, 213-236, 253-277, 296-345)

W latach 2017 – 2021 przychody z działalności statutowej Fundacji wyniosły łącznie 16 346 tys. zł z czego w: 2017 r. 2 266 tys. zł⁷, 2018 r. 1 929 tys. zł⁸ (spadek przychodów o 17,47% r/r), 2019 r. 1 816 tys. zł⁹ (spadek o 5,85% r/r), 2020 r. 6 355 tys. zł¹⁰ (wzrost o 249,94% r/r) oraz 2021 r. 3 980 tys. zł¹¹ (spadek o 37,37% r/r). Głównym źródłem przychodów Fundacji były darowizny od osób prawnych. Stanowiły one odpowiednio: 90%, 99,9%, 92%, 99,9% oraz 99,4% wszystkich przychodów osiągniętych przez Fundację. Pozostałe źródła przychodów, tj. darowizny od osób fizycznych, przychody z 1% podatku dochodowego od osób fizycznych oraz odsetki od środków pieniężnych zgromadzonych na rachunku bankowym – nie stanowiły finansowej podstawy działalności Fundacji.

(akta kontroli str. 176-190, 227-236, 268-277, 312-321, 336-345)

W okresie objętym kontrolą Fundacja ponosiła dwa rodzaje kosztów: związane z działalnością statutową oraz administracyjne¹². Koszty związane z działalnością statutową w latach 2017 – 2021 wyniosły odpowiednio: 1 995 tys. zł, 1 439 tys. zł (spadek kosztów o 28% r/r), 1 388 tys. zł (spadek o 3,54% r/r), 5 564 tys. zł (wzrost o 301% r/r) oraz 4 737 tys. zł (spadek o 15% r/r). Natomiast koszty administracyjne kształtowały się następująco: 36 tys. zł¹³, 27 tys. zł¹⁴ (spadek kosztów o 25% r/r), 38 tys. zł¹⁵ (wzrost o 41% r/r), 23 tys. zł¹⁶ (spadek o 39% r/r) oraz 31 tys. zł¹⁷ (wzrost o 35% r/r). Fundacja ponosiła przede wszystkim koszty statutowe, które stanowiły odpowiednio 98,23%, 98,16%, 97,33%, 99,58% oraz 99,35% kosztów ogółem.

(akta kontroli str. 176-345)

⁷ Z czego kwoty: 2 042 tys. zł to darowizny finansowe i materiałowe (22 tys. zł), 30,83 zł to przychody finansowe – odsetki z rachunku bankowego oraz 224 tys. zł to różnica między przychodami a kosztami, wykazana w rachunku wyników za rok ubiegły.

⁸ Z czego kwota 1 929 tys. zł to darowizny od osób prawnych. Uzyskano także kwotę 18,86 zł z innych źródeł.

⁹ Z czego kwoty: 1 779 tys. zł to darowizny od osób prawnych, 35 tys. zł to darowizny od osób fizycznych oraz 2 tys. zł to przychody z 1% podatku dochodowego od osób fizycznych.

¹⁰ Z czego kwoty: 6 350 tys. zł to darowizny od osób prawnych, 4 tys. zł to darowizny od osób fizycznych oraz 1 tys. zł to przychody z 1% podatku dochodowego od osób fizycznych.

¹¹ Z czego kwoty: 3 957 tys. zł to darowizny od osób prawnych, 23 tys. zł to darowizny od osób fizycznych oraz 0,2 tys. zł to przychody z 1% podatku dochodowego od osób fizycznych.

¹² Tj. m.in. najem powierzchni, obsługa finansowo – księgową, usługi prawnicze, ubezpieczenia, obsługa bankowa, podatek dochodowy od osób prawnych (tylko za 2017 r., później zwolnienie podmiotowe).

¹³ Tj. z tytułu usług obcych: najem powierzchni: 9,7 tys. zł, obsługa finansowo – księgową: 3 tys. zł, polisa ubezpieczeniowa OC, NNW: 2,2 tys. zł, usługi bankowe 0,6 tys. zł, usługi prawnicze 20 tys. zł oraz z tytułu podatków i opłat: 0,4 tys. zł.

¹⁴ Tj. z tytułu usług obcych: najem powierzchni: 9,7 tys. zł, obsługa finansowo – księgową: 4,2 tys. zł, polisa ubezpieczeniowa OC, NNW: 2,5 tys. zł, usługi bankowe 0,6 tys. zł, usługi prawnicze 9,2 tys. zł oraz z tytułu podatków i opłat: 0,9 tys. zł.

¹⁵ Tj. z tytułu usług obcych: najem powierzchni: 9,7 tys. zł, obsługa finansowo – księgową: 5,3 tys. zł, polisa ubezpieczeniowa OC, NNW: 2,4 tys. zł, usługi bankowe 1 tys. zł, usługi prawnicze 19 tys. zł oraz z tytułu podatków i opłat: 0,3 tys. zł.

¹⁶ Tj. z tytułu usług obcych: najem powierzchni: 9,9 tys. zł, obsługa finansowo – księgową: 6,1 tys. zł, polisa ubezpieczeniowa OC, NNW: 2,7 tys. zł, usługi bankowe 0,9 tys. zł, usługi prawnicze 3,1 tys. zł.

¹⁷ W sprawozdaniach składanych do Narodowego Instytutu Wolności – Centrum Rozwoju Społeczeństwa Obywatelskiego, nie umieszcza się szczegółowego podziału kosztów administracyjnych.

W latach objętych kontrolą Fundacja nie posiadała aktywów trwałych. Fundacja korzystała z powierzchni biurowej w siedzibie Enea S.A. na podstawie zawartej umowy najmu.

(akta kontroli str. 176-190, 227-236, 268-277, 312-321, 336-345, 566-568, 824-929)

W latach 2018 - 2020 Zarząd opracowywał „Plany działania”, które były przedkładane do zatwierdzenia Radzie Fundacji. Według „Planów Działania” na rok 2018, 2019 i 2020¹⁸ Fundacja zaplanowała realizację swoich celów statutowych poprzez:

- wdrażanie autorskich kampanii społecznych na łączną kwotę 3 070 tys. zł (w tym w: 2018 r. 918 tys. zł, 2019 r. 1 000 tys. zł oraz 2020 r. 1 152 tys. zł),
- wsparcie inicjatyw społecznych na łączną kwotę 2 250 tys. zł (w tym w: 2018 r. 750 tys. zł, 2019 r. 900 tys. zł, 2020 r. 600 tys. zł),
- wolontariat pracowniczy na łączną kwotę 150 tys. zł (po 50 tys. zł w każdym roku),
- rezerwa na łączną kwotę 179 tys. zł (w tym w: 2018 r. 82 tys. zł, 2019 r. 50 tys. zł, 2020 r. 47 tys. zł).

W związku z epidemią COVID-19 Zarząd Fundacji¹⁹ zwrócił się do Rady Fundacji o zatwierdzenie skorygowanego „Planu działania” na 2020 r. na podstawie którego, zmniejszono wydatki w zakresie autorskich kampanii społecznych o 342 tys. zł oraz wsparcia inicjatyw społecznych o 50 tys. zł.

(akta kontroli str.123-172)

Na lata 2018 – 2020 Fundacja (w ramach powyższych działań) zaplanowała realizację po 8 projektów (autorskich kampanii społecznych) w każdym roku²⁰. Na ich przeprowadzenie zaplanowano kwoty w wysokości odpowiednio: 1 800 tys. zł²¹, 2 000 tys. zł²² i 1 850 tys. zł²³.

W rocznych sprawozdaniach merytorycznych z działalności organizacji pożytku publicznego za lata 2018 – 2020, w punkcie opisującym główne działania podjęte przez organizację, wskazano na realizację odpowiednio siedmiu projektów²⁴, ośmiu²⁵ oraz sześciu²⁶. Faktyczne wydatki związane z realizacją projektów wyniosły w 2018 r. 1 446 249,32 tys. zł, a w 2019 r. 1 386 409,72 tys. zł. W sprawozdaniu finansowym za 2020 r. przedstawiono faktyczne wydatki w kwocie 5 564 065,08 zł, które obejmowały również środki finansowe przeznaczone na walkę z COVID-19.

¹⁸ Na 2017 r. oraz 2021 r. nie sporządzono „Planów działania” o czym szerzej w sekcji „stwierdzone nieprawidłowości”.

¹⁹ Wniosek Zarządu Fundacji Nr 33/2020 z 9 czerwca 2020 r.

²⁰ Tj. w 2018 r.: 1. Enea Akademia Talentów, 2. Projekt szkół patronackich, 3. Projekt „Świadomy i bezpieczny senior, 4. Projekt edukacyjny z PSP, 5. Projekt wsparcia OSP, 6. Projekt „Dobra energia ponad granicami”, 7. Projekt „Biegamy-Zbieramy-Pomagamy”, 8. Projekt „Potęga pomocy”; w 2019 r.: 1. Enea Akademia Talentów, 2. Projekt szkół patronackich, 3. Projekt Enea dla pokoleń. Wspólnie o bezpieczeństwie, 4. Projekt „Dobra energia ponad granicami”, 5. Edukacja ekologiczna, 6. Projekt „Biegamy-Zbieramy-Pomagamy”, 7. Projekt „Potęga pomocy”, 8. Wsparcie osób fizycznych – pracowników Grupy Enea; w 2020 r.: 1. Enea Akademia Talentów, 2. Projekt szkół patronackich, 3. Projekt Enea dla pokoleń. Wspólnie o bezpieczeństwie, 4. Edukacja ekologiczna, 5. Projekt „Biegamy-Zbieramy-Pomagamy”, 6. Projekt „Potęga pomocy”, 7. Misja Profilaktyka, 8. Wsparcie osób fizycznych – pracowników Grupy Enea.

²¹ Przy założeniu darowizn od Spółek z Grupy Enea: Enea S.A. - 600 tys. zł, Enea Operator – 600 tys. zł, Enea Wytwarzanie – 400 tys. zł, Enea Elektrownia Połaniec – 200 tys. zł.

²² Przy założeniu darowizn od Spółek z Grupy Enea: Enea S.A. - 600 tys. zł, Enea Operator – 600 tys. zł, Enea Wytwarzanie – 400 tys. zł, Enea Elektrownia Połaniec – 200 tys. zł, Enea Oświetlenie – 200 tys. zł.

²³ Przy założeniu darowizn od Spółek z Grupy Enea: Enea S.A. - 600 tys. zł, Enea Operator – 600 tys. zł, Enea Wytwarzanie – 400 tys. zł, Enea Elektrownia Połaniec – 200 tys. zł, Enea Oświetlenie – 50 tys. zł.

²⁴ Tj. 1. Enea Akademia Talentów, 2. Potęga poMocy, 3. Biegamy – Zbieramy - Pomagamy, 4. Dobra Energia ponad granicami, 5. Enea dla pokoleń. Wspólnie o bezpieczeństwie., 6. Misja profilaktyka – Razem pokonajmy czerniaka, 7. Program wolontariatu.

²⁵ Tj. 1. Enea Akademia Talentów, 2. Potęga poMocy, 3. Biegamy – Zbieramy - Pomagamy, 4. Dobra Energia ponad granicami, 5. Enea dla pokoleń. Wspólnie o bezpieczeństwie., 6. Enea EkoProjekty, 7. Misja profilaktyka, 7. Program wolontariatu.

²⁶ Tj. 1. Enea Akademia Talentów, 2. Potęga poMocy, 3. Biegamy – Zbieramy - Pomagamy, 4. Enea dla pokoleń. Wspólnie o bezpieczeństwie., 5. Misja profilaktyka, 6. Program wolontariatu.

(akta kontroli str. 123-172, 213-226, 253-267, 296-311)

Porównanie liczby oraz rodzaju zaplanowanych projektów w „Planach działania” na lata 2018-2020 nie koresponduje z danymi wykazanymi w sprawozdaniach merytorycznych, w sprawozdaniach Zarządu z działalności Fundacji oraz w sprawozdaniach finansowych za te okresy. W sprawozdaniach Zarządu nie zawarto informacji odnoszącej się do wszystkich zaplanowanych projektów. Nie wskazywano dla każdego zaplanowanego projektu stopnia wykorzystania środków finansowych. W związku z tym, z przygotowanych sprawozdań nie sposób pozyskać pełnej informacji w zakresie, które z zaplanowanych projektów zrealizowano, a które nie i dlaczego, a także informacji o innych projektach wdrożonych pomimo braku ich ujęcia w „Planie działania”.

(akta kontroli str. 123-172, 213-226, 253-267, 296-311)

Ze sprawozdania z działalności Fundacji Enea za 2017 r. wynika z kolei, że w 2017 r. zainicjonowano sześć projektów²⁷. W sprawozdaniu nie wskazano kwot jakie przeznaczono na ich realizację.

(akta kontroli str.176-212)

W latach 2017 – 2021 do Fundacji wpłynęło odpowiednio: 405, 482, 381, 319 oraz 300 wniosków o udzielenie wsparcia. Analiza wykazów wniosków o udzielenie wsparcia oraz zawartych umów darowizn wykazała, że pozytywnie rozpatrzono 23,95% wniosków z 2017 r., 25,52% z 2018 r., 30,71% z 2019 r., 39,50% z 2020 r. oraz 52,70% z 2021 r.

(akta kontroli str. 346-561)

W ramach prowadzonych projektów, Fundacja zawierała umowy z beneficjentami, którym przekazywano wsparcie finansowe lub rzeczowe. W latach 2017 – 2021 podpisano odpowiednio: 113 umów na łączną kwotę 1 988 tys. zł, 92 umowy na łączną kwotę 1 439 tys. zł, 117 umów na łączną kwotę 1 388 tys. zł, 126 umów na łączną kwotę 5 564 tys. zł oraz 158 umów na łączną kwotę 4 737 tys. zł.

(akta kontroli str. 64-101)

Zarząd Fundacji wyjaśnił, że w okresie objętym kontrolą, Fundacja nie prowadziła stałej lub incydentalnej działalności charytatywnej i/lub sponsorskiej niezwiązanej z projektami określonymi w „Planie działania”. Wsparcie dla organizacji pozarządowych i osób fizycznych będących pracownikami (również byłymi) Grupy Enea było związane z realizowanymi projektami. Wsparcie pracowników, które było jednym z obszarów działalności Fundacji, udzielane było wyłącznie za zgodą Rady Fundacji. Zarząd Fundacji wskazał również, że w latach 2020 - 2021 wspierane były projekty związane z epidemią koronawirusa, w tym w zakresie wspierania służb ratowniczych.

(akta kontroli str. 61-63)

1.2. W latach 2017 - 2021 Fundacja działała na podstawie statutu, w którym wskazano, że celami Fundacji było prowadzenie i wspieranie działalności społecznie użytecznej w 17 obszarach²⁸. Wskazane w statucie obszary obejmowały wiele

²⁷ Tj.: 1. „Biegamy-Zbieramy-Pomagamy”, 2. „Enea Akademia Talentów”, 3. „Potęga poMocy”, 4. „Dobra energia ponad granicami”, 5. „Studia dla osób w wieku senioralnym”, 6. „Pomoc Gminom”.

²⁸ 1. Działalności na rzecz integracji i reintegracji zawodowej i społecznej osób zagrożonych wykluczeniem społecznym, 2. Działalności charytatywnej, 3. Ochrony i promocji zdrowia, 4. Działalności na rzecz osób niepełnosprawnych i wykluczonych społecznie, 5. Działalności na rzecz osób w wieku emerytalnym, 6. Działalności wspomagającej rozwój gospodarczy, w tym rozwój przedsiębiorczości, 7. Działalności wspomagającej rozwój techniki, wynalazczości i innowacyjności oraz rozpowszechnianie i wdrażanie nowych rozwiązań technicznych w praktyce gospodarczej, 8. Działalności wspomagającej rozwój wspólnot i społeczności lokalnych, 9. Nauki, szkolnictwa wyższego, edukacji, oświaty i wychowania, 10. Kultury, sztuki, ochrony dóbr kultury i dziedzictwa narodowego, 11. Ekologii i ochrony zwierząt oraz ochrony dziedzictwa przyrodniczego, 12. Upowszechniania i ochrony wolności i praw człowieka oraz swobód obywatelskich, a także działań wspomagających rozwój demokracji, 13. Ratownictwa i ochrony ludności, 14. Pomocy ofiarom katastrof, klęsk żywiołowych, konfliktów zbrojnych

dziedzin życia, w tym m.in. ochrona zdrowia, edukacja, kultura fizyczna, ekologia i ochrona środowiska, przedsiębiorczość i inne. W związku z tym zakres odbiorców, którym Fundacja mogła udzielać wsparcia finansowego, rzeczowego jak również osobowego był również szeroki - beneficjentami Fundacji były m.in. stowarzyszenia, szkoły i przedszkola, instytucje kultury, szpitale, ale także osoby fizyczne.

(akta kontroli str. 27-58)

W okresie objętym kontrolą kwestie związane z oceną wniosków oraz udzielania przez Fundację wsparcia uregulowane zostały w dwóch dokumentach w: Regulaminie organizacyjnym Fundacji Enea (dalej: Regulamin organizacyjny)²⁹ oraz Regulaminie udzielania wsparcia przez Fundację Enea (dalej: Regulamin udzielania wsparcia)³⁰.

(akta kontroli str. 5-26, 933-991)

W latach 2018 - 2020 w Fundacji opracowano „Plany działania”, do których Rada Fundacji Enea nie wносиła uwag i zatwierdzała je odrębnymi uchwałami³¹. Zaplanowane w „Planach działania” projekty odpowiadały wyznaczonym w Fundacji celom statutowym.

Zarząd Fundacji wyjaśnił, że nie przekazywał programów działania do Ministra nadzorującego Fundację. Natomiast Rada Fundacji jak i Fundator byli na bieżąco informowani o planowanych działaniach i wydatkach m.in. na posiedzeniach Rady Fundacji.

(akta kontroli str. 61-63, 123-172, 997, 1328-1520)

NIK wskazuje, że projekty ujęte do realizacji w „Planach działania” nie w każdym przypadku były realizowane. Na przykład w „Planie działania” na 2018 r., zatwierdzonym Uchwałą nr 34/2017 Rady Fundacji Enea z 20 grudnia 2017 r., zaplanowano realizację m.in. projektu wsparcia Ochotniczych Straży Pożarnych poprzez doposażenie jednostek w sprzęt ratunkowy oraz projektu edukacyjnego realizowanego we współpracy z Państwową Strażą Pożarną. Planowany budżet projektów wynosił 100 tys. zł na każdy z nich.

Zarząd Fundacji wyjaśnił, że „projekt nie został zrealizowany z uwagi na nagłą absencję jednego z ówczesnych Członków Zarządu oraz kierownika Biura CSR. Z uwagi na obciążenie pracą Biuro CSR wraz z Fundacją nie zrealizowało projektu”.

(akta kontroli str. 123-136, 737-739)

Szczegółowym badaniem objęto 41 umów darowizn na łączną kwotę 3 042 tys. zł (osiem z 2017 r. na kwotę 213,1 tys. zł tj. 10,72% udzielonych darowizn w danym roku; siedem z 2018 r. na kwotę 387,8 tys. zł tj. 26,95% udzielonych darowizn; cztery z 2019 r. na kwotę 104,8 tys. zł tj. 7,28% udzielonych darowizn; siedem z 2020 r. na kwotę 667,5 tys. zł tj. 12% udzielonych darowizn oraz 11 z 2021 r. na kwotę 1 668,8 tys. zł tj. 35,23% udzielonych darowizn).

(akta kontroli str. 64a-101, 1522-1983)

i wojen w kraju i za granicą, 15. Promocji i organizacji wolontariatu, 16. Przeciwdziałania uzależnieniom i patologiom społecznym, 17. Wspierania kultury fizycznej i sportu amatorskiego.

²⁹ Przyjęty uchwałą Zarządu Fundacji Enea nr 1/2014 z 24.06.2014 r. i zatwierdzony uchwałą Rady Fundacji Enea nr 1/2014 z 27.06.2014 r., a następnie zmieniony uchwałami Zarządu Fundacji Enea nr 77/2017 z 7.06.2017 r. i nr 21/2019 z 23.03.2019 r. i zatwierdzony uchwałami Rady Fundacji Enea odpowiednio nr 15/2017 z 14.06.2017 r. oraz nr 4/2019 z 8.04.2019 r.

³⁰ Przyjęty uchwałą Zarządu Fundacji Enea nr 1/2014 z 24.06.2014 r. i zatwierdzony uchwałą Rady Fundacji Enea nr 1/2014 z 27.06.2014 r.

³¹ Tj. Uchwała z 34/2017 z 20 grudnia 2017 r. dot. 2018 r.; Uchwała nr 24/2018 z 17 grudnia 2018 r. dot. 2019 r.; Uchwała nr 18/2019 z 13 grudnia 2019 r.

Fundacja w okresie epidemii COVID-19 wspierała szpitale w walce z koronawirusem. Trzy spośród 41 badanych umów zawarto z trzema szpitalami, którym przekazano darowizny na łączną kwotę 1 830 tys. zł.

Natomiast w całym okresie od 1 stycznia 2020 r. do 31 grudnia 2021 r. Fundacja na akcję „Walka z Covid-19” przeznaczyła kwotę w łącznej wysokości 7 575 tys. zł. (w 2020 r. 4 391 tys. zł oraz w 2021 r. 3 184 tys. zł), z czego kwotę 6 286,7 tys. zł (45 umów darowizn) przeznaczono na wsparcie placówek medycznych i instytucji pomocowych wytypowanych we współpracy z Ministerstwem Aktywów Państwowych (dalej: MAP).

Zarząd Fundacji wyjaśnił, że Fundacja przekazywała wnioski składane przez publiczne zakłady opieki zdrowotnej do MAP, które następnie występowało o rekomendację do Ministerstwa Zdrowia, które z kolei analizowało wnioski i ustalało bieżące zapotrzebowanie i podział środków między wnioskujących, aby kierowana pomoc była realna i kierunkowa.

(akta kontroli str.1325-1327,1521)

Badanie wszystkich powyższych 41 umów darowizn wykazało, m.in. że:

1. Zawarte umowy darowizn dotyczyły nw. celów statutowych Fundacji:

- a. ochrony i promocji zdrowia (cztery umowy na łączną kwotę 1 855 tys. zł);
- b. działalności na rzecz osób niepełnosprawnych i wykluczonych społecznie (cztery umowy na łączną kwotę 53,5 tys. zł);
- c. działalności wspomagającej rozwój techniki, wynalazczości i innowacyjności oraz rozpowszechnianie i wdrażanie nowych rozwiązań technicznych w praktyce gospodarczej (jedna umowa na kwotę 57,44 tys. zł);
- d. działalności wspomagającej rozwój wspólnot i społeczności lokalnych (dziesięć umów na łączną kwotę 454,1 tys. zł);
- e. nauki, szkolnictwa wyższego, edukacji, oświaty i wychowania (cztery umowy na łączną kwotę 131,3 tys. zł);
- f. kultury, sztuki, ochrony dóbr kultury i dziedzictwa narodowego (dziesięć umów na łączną kwotę 163,75 tys. zł);
- g. ekologii i ochrony zwierząt oraz ochrony dziedzictwa przyrodniczego (cztery umowy na łączną kwotę 103 tys. zł);
- h. wspierania kultury fizycznej i sportu amatorskiego (trzy umowy na łączną kwotę 118,1 tys. zł);
- i. ratownictwa i ochrony ludności (jedna umowa na kwotę 6 tys. zł).

(akta kontroli str. 64-101)

2. Analiza rozliczeń 41 umów darowizn wykazała, że w 18 przypadkach (43%) z przedłożonych przez obdarowanych faktur nie wynika by zostały one uregulowane bowiem nie dołączano do nich potwierdzeń przelewów czy też potwierdzeń zapłaty gotówką. Fundacja nie wzywała obdarowanych do przedłożenia dowodów zapłaty. Brak przedłożenia takich potwierdzeń dotyczy umów zawartych na łączną kwotę 1 370,4 tys. zł o numerach: 2/2017 z 19.01.2017 r., 67/2017 z 26.07.2017 r., 113/2017 z 20.12.2017 r., 17/2018 z 29.03.2018 r., 19/2018 z 29.03.2018 r., 20/2018 z 26.03.2018 r., 49/2018 z 14.06.2018 r., 37/2018 z 17.05.2018 r., 63/2018 z 23.07.2018 r., 33/2019 z 8.05.2019 r., 70/2019 z 1.10.2019 r., 109/2020 z 23.12.2020 r., 15/2020

z 23.09.2020 r., 12/2020³², 10/2021 z 9.02.2021 r., 8/2021 z 8.02.2021 r., 74/2021³³, 65/2021 z 1.09.2021 r.

Zarząd Fundacji wyjaśnił, że „Fundacja Enea, zgodnie z zawierającymi umowami, wymaga od obdarowanych raportu, który będzie zawierał podsumowanie przeprowadzonych przez obdarowanych działań, polegające na opisie merytorycznym zrealizowanego projektu, na który udzielono wsparcia finansowego oraz załączniki w postaci kserokopii dokumentów księgowych (rachunków, faktur itp.) i zdjęć, z których wynikać będzie, iż wsparcie finansowe zostało przeznaczone na realizację celu. Nie ma wymogu potwierdzenia, że stosowne dokumenty zostały uregulowane i w jakiej formie. Jest to w gestii obdarowanego, aby dokonać rozliczeń zgodnie z obowiązującym prawem i regulacjami”.

NIK wskazuje, że przedłożenie przez obdarowanych wyłącznie kserokopii dokumentów księgowych bez stosownych potwierdzeń ich zapłaty, nie daje gwarancji, że przekazane środki finansowe zostały przeznaczone na realizację projektów, o które wnioskowano.

(akta kontroli str. 1794-1798, 1855-1862, 1880-1881, 1914-1945, 1958-1968)

3. Podpisanie umów darowizn poprzedzone było wnioskiem składanym przez wnioskodawcę (beneficjenta) bezpośrednio do Fundacji lub za pośrednictwem spółki z Grupy Enea. W jednym przypadku realizacja umowy o współpracy nr 20/2018 z 26 marca 2018 r. nastąpiła na podstawie wniosku złożonego za pośrednictwem formularza elektronicznego na stronie www.enea.pl w dniu 23 marca 2018 r., tj. już po podjęciu uchwał przez Zarząd i Radę Fundacji odpowiednio o nr 18/2018 z 21 lutego 2018 r.³⁴ i nr 3/2018 z 26 lutego 2018 r.³⁵

Zarząd Fundacji wyjaśnił, że Projekt „Enea dla Pokoleń” jest projektem realizowanym m.in. dla pracowników Enei oraz jest projektem autorskim Fundacji Enea. Zarząd Fundacji Enea konsultował zakres projektu, aby projekt został odpowiednio zrealizowany. W związku z tym projekt Enea dla Pokoleń był najpierw głosowany oraz konsultowany z Zarządem i Radą, a następnie wraz z podmiotem ustalany był zakres działań.

(akta kontroli str. 1900a-1912)

4. W dwóch przypadkach Fundacja przekazała darowizny związkom zawodowym. W pierwszym z nich wniosek Organizacji Międzyzakładowej NSZZ Solidarność przy Enea Wytwarzanie Sp. z o.o. wpłynął do Fundacji 12 lipca 2021 r. Środki na realizację ww. wniosku zostały zagwarantowane przez Enea Wytwarzanie Sp. z o.o. i 14 lipca 2021 r. zawarto z Fundacją umowę nr NK/FE/3/2021, w której wskazano kwotę i cel darowizny. Zarząd Fundacji postanowił udzielić wsparcia w kwocie 18 tys. zł 15 lipca 2021 r. (Uchwała nr 64/2021), a umowę darowizny nr 59/2021 zawarto 21 lipca 2021 r. W drugim przypadku, zarówno wniosek o udzielenie wsparcia finansowego (w kwocie 20 tys. zł) Stowarzyszenia Region Ziemia Radomska NSZZ Solidarność jak i umowa darowizny zawarta pomiędzy Enea Wytwarzanie Sp. z o.o. oraz Fundacją Enea datowane były na 14 lipca 2021 r. Zarząd

³² Brak daty zawarcia umowy.

³³ Brak daty zawarcia umowy.

³⁴ Dotyczącej przyjęcia przez Zarząd Fundacji Enea założeń projektu oraz zwrócenia się do Rady Fundacji Enea o udzielenie zgody na uruchomienie projektu i przekazania darowizny w maksymalnej kwocie 250 tys. zł.

³⁵ Dotyczącej wyrażenia przez Radę Fundacji Enea zgody na uruchomienie projektu i przekazania darowizny w maksymalnej kwocie 250 tys. zł.

Fundacji postanowił udzielić wsparcia w kwocie 20 tys. zł 15 lipca 2021 r. (Uchwała nr 65/2021), a umowę darowizny nr 60/2021 zawarto 21 lipca 2021 r.

(akta kontroli str.1568-1620)

5. W jednym przypadku stwierdzono, że Fundacja udzieliła wsparcia finansowego (30 tys. zł) Fundacji Orszak Trzech Króli w 2021 r. (umowa nr 105/2021 z 8 grudnia 2021 r.). Przedsięwzięcie to było w poprzednich latach sponsorowane przez spółkę Enea S.A.

Zarząd Fundacji wyjaśnił, że wniosek Fundacji Orszak Trzech Króli był wnioskiem o wsparcie i nie zawierał elementów wniosku o sponsorowanie.

(akta kontroli str. 1328, 1969-1983.)

1.3. W okresie objętym kontrolą w Fundacji obowiązywała „Polityka Rachunkowości Fundacji Enea” (dalej: „Polityka Rachunkowości”) zatwierdzona Uchwałą nr 45/2016 Zarządu Fundacji z 25 listopada 2016 r. Polityka Rachunkowości zawierała wszystkie elementy wskazane w art. 10 ustawy z 29 września 1994 r. o rachunkowości³⁶.

(akta kontroli str. 103-110)

W okresie objętym kontrolą w Fundacji opracowano „Plany Działania” Fundacji (opisane szerzej w pkt 1.1. niniejszego wystąpienia pokontrolnego), które zatwierdzał Zarząd oraz Rada Fundacji. Plany te nie zawierały informacji w zakresie kosztów obsługi administracyjnej oraz kosztów osobowych. W Fundacji nie opracowywano planów finansowych.

(akta kontroli str. 123-172)

W latach 2017 - 2021 łączne przychody Fundacji wyniosły 16 346 tys. zł, a głównym ich źródłem były darowizny finansowe od spółek Grupy Kapitałowej Enea (dalej: GKE), które łącznie przekazały 16 012 tys. zł (w: 2017 r. 2 020 tys. zł³⁷, 2018 r. 1 929 tys. zł³⁸, 2019 r. 1 756 tys. zł³⁹, 2020 r. 6 350 tys. zł⁴⁰ oraz 2021 r. 3 957 tys. zł⁴¹).

Różnica pomiędzy łączną wartością przychodów Fundacji a darowiznami finansowymi od spółek GKE wynikała z:

- otrzymanych darowizn rzeczowych o łącznej wartości 347 tys. zł (w: 2017 r. 22 tys. zł⁴², w 2019 r. 23 tys. zł⁴³ oraz w 2021 r. 302 tys. zł.). W okresie objętym kontrolą darowizny rzeczowe wyniosły ok. 2% ogółu otrzymanych przez Fundację darowizn.

- otrzymanych darowizn finansowych od osób fizycznych w łącznej kwocie 63 tys. zł (w: 2019 r. 35 tys. zł, 2020 r. 4 tys. zł oraz 2021 r. 24 tys. zł),

³⁶ Dz. U. z 2021 r. poz. 217 ze zm.

³⁷ Tj. od: Enea S.A. 1 200 tys. zł, Enea Operator Sp. z o.o. 400 tys. zł, Enea Wytwarzanie Sp. z o.o. 400 tys. zł oraz Enea Pomiar Sp. z o.o. 20 tys. zł.

³⁸ Tj. od: Enea S.A. 600 tys. zł, Enea Operator Sp. z o.o. 600 tys. zł, Enea Wytwarzanie Sp. z o.o. 400 tys. zł, Enea Elektrownia Polaniec Sp. z o.o. 247 tys. zł, Enea Oświetlenie Sp. z o.o. 50 tys. zł, Enea Pomiar Sp. z o.o. 20 tys. zł oraz Enea Trading Sp. z o.o. 12 tys. zł.

³⁹ Tj. od: Enea S.A. 600 tys. zł, Enea Operator Sp. z o.o. 500 tys. zł, Enea Wytwarzanie Sp. z o.o. 400 tys. zł, Enea Elektrownia Polaniec S.A. 200 tys. zł, Enea Oświetlenie Sp. z o.o. 50 tys. zł, Enea pomiary Sp. z o.o. 5 tys. zł, Enea Trading Sp. z o.o. 1,5 tys. zł.

⁴⁰ Tj. od: Enea Wytwarzanie Sp. z o.o. 2 700 tys. zł, Enea S.A. 1 800 tys. zł, Enea Operator Sp. z o.o. 750 tys. zł, Enea Elektrownia Polaniec S.A. 669 tys. zł, Enea Oświetlenie Sp. z o.o. 175 tys. zł, Enea Centrum Sp. z o.o. 108 tys. zł, Enea Ciepło Sp. z o.o. w Białymstoku 75 tys. zł, Miejska Energetyka Ciepłna Piła Sp. z o.o. 39 tys. zł, Enea Serwis Sp. z o.o. 20 tys. zł, Enea Trading Sp. z o.o. 10 tys. zł, Enea Pomiar Sp. z o.o. 3 tys. zł.

⁴¹ Tj. od: Enea S.A. 1 800 tys. zł, Enea Wytwarzanie Sp. z o.o. 963 tys. zł, Enea Operator Sp. z o.o. 623 tys. zł, Enea Elektrownia Polaniec S.A. 249 tys. zł, Enea Ciepło Sp. z o.o. w Białymstoku 182 tys. zł, Enea Oświetlenie Sp. z o.o. 46 tys. zł, Enea Nowa Energia Sp. z o.o. 38 tys. zł, Enea Centrum Sp. z o.o. 32 tys. zł, Enea Logistyka Sp. z o.o. 20 tys. zł, Enea Pomiar Sp. z o.o. 3 tys. zł, New Solution Sp. z o.o. 0,1 tys. zł.

⁴² Tj. od Enea Pomiar Sp. z o.o.

⁴³ Tj. od Enea Pomiar Sp. z o.o. o wartości 14 tys. zł oraz od Enea Wytwarzanie Sp. z o.o. 8 tys. zł.

- różnicy między przychodami a kosztami, wykazana w rachunku wyników za 2016 r. w kwocie 224 tys. zł,
- przychodów z 1% podatku dochodowego od osób fizycznych w łącznej kwocie 3,9 tys. zł (w: 2019 r. 2,5 tys. zł, 2020 r. 1,25 tys. zł oraz 2021 r. 0,15 tys. zł),
- odsetek od środków pieniężnych na rachunku bankowym w łącznej kwocie 0,049 tys. zł (w: 2017 r. 0,031 tys. zł oraz 2018 r. 0,018 tys. zł).

(akta kontroli str. 176-345)

Fundacja w latach 2017 – 2021 poniosła koszty administracyjne w łącznej wysokości 155 tys. zł⁴⁴. W Fundacji nie zatrudniano osób na podstawie stosunku pracy oraz umowy cywilnoprawnej w związku z czym nie ponosiła ona kosztów wynagrodzeń. Prace na rzecz Fundacji wykonywali wyłącznie wolontariusze.

W okresie prowadzenia kontroli przez NIK, w skład Zarządu Fundacji wchodziło czterech pracowników zatrudnionych w Enea S.A. oraz jeden zatrudniony w Enea Centrum Sp. z o.o. W przypadku dwóch pracowników (Kierownika Biura Społecznej Odpowiedzialności oraz specjalisty ds. organizacyjnych w Departamencie Public Relations i Komunikacji) z zakresów czynności obowiązujących w Enea S.A. oraz Regulaminu Jednostek Organizacyjnych Enea S.A. wynikają wprost zadania związane z działaniem Fundacji.

Członkowie Zarządu Fundacji nie otrzymywali wynagrodzenia, co było zgodne z obowiązującymi w latach 2017 – 2021 statutami, w których w art. 9 pkt 7 wskazano, że „Członkowie Zarządu pełnią funkcję społecznie i nie otrzymują wynagrodzenia z tytułu pełnienia funkcji, z tym że mogą otrzymywać zwrot uzasadnionych kosztów, w szczególności przejazdów i noclegów, związanych ze sprawowaniem funkcji. Decyzję o zwrocie kosztów podejmuje Rada Fundacji”.

(akta kontroli str. 176-345)

W Planach Działania i Polityki Wsparcia Fundacji Enea nie wskazywano wysokości niezbędnych do jej funkcjonowania wydatków administracyjnych. Zarząd wyjaśnił, że „Fundacja Enea od 2017 roku ma stałych dostawców realizujących obsługę administracyjną Fundacji. Od 2017 r. Fundacja Enea generuje koszty administracyjne w zakresie: usług finansowo – księgowych, obsługi prawnej, ubezpieczenia odpowiedzialności cywilnej członków władz, ubezpieczenia pracowników biorących udział w Programie Wolontariatu Pracowniczego Grupy Enea, najmu powierzchni oraz obsługi bankowej. Z uwagi na powyższe Zarząd nie zauważał konieczności opracowywania planów w zakresie kosztów administracyjnych, które niezbędne są do funkcjonowania Fundacji i które od 2017 r. realizowane są przez tych samych dostawców. Poza kosztami obsługi prawnej, wartości realizowanych usług są na podobnym poziomie, w związku z czym Zarząd Fundacji Enea ma świadomość jakie to będą koszty każdego roku. Koszty obsługi prawnej w niektórych latach odbiegały od średniej i były związane z realizacją programów Fundacji lub nowelizacją prawa krajowego, co wiązało się z nowelizacją dokumentów Fundacji.”

W Fundacji nie wprowadzono wewnętrznych regulacji dotyczących wydatkowania środków na dostawę towarów i usług.

W okresie objętym kontrolą obowiązywało pięć umów, których przedmiotem były: usługi finansowe – księgowe i najem powierzchni (umowy zawarte z spółkami z Grupy Kapitałowej Enea, tj. odpowiednio Enea Centrum Sp. z o.o. i Enea S.A.), a także obsługa prawna, ubezpieczenia OC i NNW oraz obsługa bankowa (umowy zawarte z podmiotami zewnętrznymi).

⁴⁴ Tj. w: 2017 r. 36 tys. zł, 2018 r. 27 tys. zł, 2019 r. 38 tys. zł, 2020 r. 23 tys. zł oraz 2021 r. 31 tys. zł.

Szczegółowe badanie trzech umów (obsługa prawna i finansowo – księgowo oraz najem powierzchni) wykazało, że w umowach określono zakres rzeczowy prac, obowiązki stron, tryb zlecenia świadczenia usług, a także kary umowne. Podmiot, który wykonywał obsługę prawną wyłoniono w trybie zapytania ofertowego.

(akta kontroli str. 61-63, 102, 566-568, 758-929)

Stwierdzone
nieprawidłowości

W działalności kontrolowanej jednostki w przedstawionym wyżej zakresie stwierdzono następujące nieprawidłowości:

1. Naruszenie zapisów Regulaminu organizacyjnego Fundacji w zakresie procedur oceny wniosków o udzielenie wsparcia.

NIK stwierdziła, że we wszystkich 41 sprawach o łącznej wartości wsparcia 3.042 tys. zł. nie sporządzono dokumentów świadczących o przeprowadzonej ocenie wniosków o udzielenie wsparcia składanych przez podmioty pod kątem sześciu kryteriów wskazanych w pkt 2 ppkt 2.4.⁴⁵ i 2.3.⁴⁶ Regulaminu organizacyjnego Fundacji. W związku z tym nie sposób określić, które podmioty (wnioski) jakie kryteria spełniły a jakich nie spełniły, a także dlaczego zdecydowano się na realizację właśnie danego wniosku a innego już nie. Ponadto, nie przestrzegano zapisów pkt 2 ppkt 2.5 Regulaminu organizacyjnego Fundacji w zakresie wstępnej weryfikacji wniosków. Wskazano w nim, że wstępnej weryfikacji dokonuje osoba wyznaczona przez Zarząd lub członka Zarządu. Aby zgłoszony do wsparcia Projekt (Wniosek) mógł być przedstawiony odpowiednim organom Fundacji do rozpatrzenia, musi uzyskać co najmniej 50% punktów możliwych do przyznania według szczegółowych zasad ujętych w odpowiednich formularzach oceny wniosków. W żadnym przypadku w badanej próbie nie stwierdzono dokumentacji świadczącej o przeprowadzeniu takiej weryfikacji. Z akt poszczególnych spraw nie wynika także, kto dokonywał wstępnej weryfikacji wniosków oraz ile punktów uzyskały wnioski podmiotów ubiegających się o udzielenie wsparcia.

Zarząd Fundacji wyjaśnił, że „członek Zarządu Fundacji lub osoba wskazana przez Zarząd biorąca udział w posiedzeniu Zarządu przedstawia pozostałym członkom wnioski w kategoriach oceny wskazanych w Regulaminie. Zarząd otrzymuje pełny dostęp do informacji w zakresie: beneficjenta (jego doświadczenie oraz skalę działania), podmiotów współpracujących w projekcie, liczby beneficjentów i skali projektu, celu projektu, całkowitego kosztu realizacji projektu i zakładanych rezultatów, kwoty wnioskowanej od Fundacji Enea oraz informacji o ewentualnej rekomendacji Spółki Grupy Kapitałowej Enea. Na każdym posiedzeniu Zarząd ma informację o aktualnym stanie środków na koncie Fundacji i również ten warunek bierze pod uwagę przy przydzielaniu środków. W oparciu o powyższe kryteria Zarząd Fundacji Enea podejmuje decyzje o nieudzieleniu wsparcia, bądź przyznaniu darowizny. W przypadku przyznania darowizny Zarząd podejmuje stosowną Uchwałę.” Dodał również, że „wszystkie złożone wnioski przekazywane są na posiedzenie Zarządu Fundacji Enea z uwagi na brak pracowników dedykowanych do Fundacji, którzy zajmowałiby się wstępną weryfikacją wniosków, a na obradach każdorazowo weryfikuje się wszystkie otrzymane wnioski wg wspomnianych kryteriów.

Zdaniem NIK, proces rozpatrywania wniosków o udzielenie wsparcia powinien być prowadzony zgodnie z zapisami Regulaminu oraz udokumentowany. Takie postępowanie świadczyłoby o zachowaniu przez Zarząd Fundacji transparentności w podejmowaniu decyzji o udzieleniu wsparcia poszczególnym

⁴⁵ Obowiązujący od 14 czerwca 2017 r.

⁴⁶ Obowiązujący od 27 czerwca 2014 r.

podmiotom. Natomiast brak dokumentacji, z której wynikałoby które z wniosków uzyskały co najmniej 50% punktów, rodzi wątpliwości czy przeprowadzono weryfikację wpływających do Fundacji wniosków i czy wsparcie finansowe uzyskały wnioski - podmioty z największą liczbą uzyskanych punktów. Zarząd Fundacji, pomimo funkcjonowania w Fundacji odpowiednich procedur dotyczących oceny wpływających wniosków o udzielenie wsparcia, nie stosował ich.

(akta kontroli str. 5-22, 562-568)

2. Zarząd Fundacji nie egzekwował od obdarowanych obowiązków dotyczących prawidłowego rozliczenia udzielonego wsparcia w odpowiednich terminach, na podstawie zapisów zawartych umów, w tym:

- a. Brak rozliczenia umowy darowizny nr 63/2018 z 23 lipca 2018 r. na kwotę 12 tys. zł pomimo takiego obowiązku określonego w § 2 ust. 3 umowy, który stanowił, że „Obdarowany zobowiązuje się dokonać rozliczenia wykorzystania kwoty Wsparcia Finansowego oraz do przedłożenia Darczyńcy w terminie 90 dni od dnia jego wydatkowania, nie później jednak niż do 30 czerwca 2019 r., raportu z wykorzystania kwoty Wsparcia Finansowego”. Obdarowany przedłożył wyłącznie zestawienie dokumentów finansowych, a nie kserokopie poszczególnych faktur. Fundacja, pomimo braku dokumentów potwierdzających wydatkowanie otrzymanej darowizny, uznała złożone przez obdarowanego rozliczenie za prawidłowe.

Zarząd Fundacji wyjaśnił, że „Beneficjent nie przedstawił rozliczenia przedmiotowej umowy i nie odpowiadał na próby kontaktu ze strony Fundacji. W związku z powyższym zostało skierowane pismo dotyczące rozliczenia umowy darowizny w dniu 24 maja 2022 r. (w trakcie trwania kontroli NIK). Dodano, że w przypadku braku odpowiedzi zostanie wezwany o zwrot darowizny.”

W trakcie trwania kontroli NIK, Beneficjent przedstawił rozliczenie umowy darowizny.

(akta kontroli str. 1875-1885i)

- b. Brak rozliczenia umowy darowizny nr 59/2019 z 22 lipca 2019 r. na kwotę 10 tys. zł pomimo takiego obowiązku określonego w § 2 ust. 3 umowy, który stanowił, że „Obdarowany zobowiązuje się dokonać rozliczenia wykorzystania kwoty Wsparcia Finansowego oraz do przedłożenia Darczyńcy w terminie 90 dni od dnia jego wydatkowania, nie później jednak niż do 30 września 2020 r., raportu z wykorzystania kwoty Wsparcia Finansowego”. Obdarowany nie przekazał Fundacji powyższego raportu.

Zarząd Fundacji wyjaśnił, że w zakresie rozliczenia tej umowy beneficjent telefonicznie poinformował, że zostało złożone stosowne rozliczenie, jednak w dokumentacji Fundacji nie ma takiego dokumentu. W związku z tym w dniu 24 maja 2022 r. (w trakcie trwania kontroli NIK) zostało skierowane pismo z prośbą o przekazanie rozliczenia umowy darowizny.

Do czasu zakończenia kontroli NIK beneficjent nie przedstawił brakującego raportu, a Fundacja nie skorzystała z zapisów § 3 ust. 1 pkt b), który umożliwia Darczyńcy odwołanie Wsparcia Finansowego w przypadku nie dokonania rozliczenia wykorzystania całości lub części Wsparcia Finansowego w sposób i w terminach określonych

w § 2 ust. 3 umowy, w szczególności nie przekazanie Darczyńcy raportu z wykorzystania kwoty Wsparcia Finansowego.

(akta kontroli str. 562-568, 1774-1784a)

- c. Zgodnie z umową darowizny nr 84/2018 z 26 listopada 2018 r. na kwotę 1,5 tys. zł obdarowany zgodnie § 2 ust. 3 umowy był zobowiązany dokonać rozliczenia wykorzystania kwoty wsparcia finansowego oraz przedłożenia darczyńcy w terminie 90 dni od dnia wydatkowania, nie później niż do 31 marca 2019 r., raportu z wykorzystania kwoty wsparcia finansowego. Z przedłożonej dokumentacji wynika, że raport ten został złożony 17 maja 2019 r. Nieterminowe złożenie raportu miało również miejsce w przypadku umowy darowizny nr 2/2017 z 19 stycznia 2017 r. zawartą na kwotę 15,1 tys. zł. Z zawartej umowy wynika, że obdarowany był zobowiązany przedłożyć rozliczenie wykorzystania kwoty wsparcia oraz raport z jej wykorzystania w terminie 60 dni od dnia wydatkowania, nie później niż do 10 stycznia 2018 r. W aktach sprawy znajdują się natomiast faktury potwierdzone za zgodność z oryginałem w dniu 30 marca 2018 r.

Zarząd Fundacji wyjaśnił, że „Fundacja Enea kontaktuje się z beneficjentem i przypomina mu o konieczności złożenia odpowiedniego rozliczenia. Następuje to w drodze telefonicznej, aby w razie potrzeb odpowiedzieć na pytania beneficjentów. Czasami z przyczyn losowych raporty są przekazywane z opóźnieniem do Fundacji jednak nie ma to wpływu na jakość prowadzonych działań.”

W obu powyższych przypadkach darczyńca nie skorzystał z zapisów § 3 ust. 1 pkt b) umożliwiającego odwołanie Wsparcia Finansowego w przypadku niedokonania rozliczenia wykorzystania całości lub części Wsparcia Finansowego w sposób i w terminach określonych w § 2 ust. 3 umowy, w szczególności nie przekazanie Darczyńcy raportu z wykorzystania kwoty Wsparcia Finansowego.

(akta kontroli str. 562-568, 1851-1864, 1886-1899)

- d. Zgodnie z zapisami § 1 ust. 6 umowy nr 17/2018 z 29 marca 2018 r. obdarowany był zobowiązany do dokonania rozliczenia wykorzystania kwoty Wsparcia Finansowego oraz przedłożenia darczyńcy w terminie 30 dni od dnia jego wydatkowania, nie później jednak niż do 30 kwietnia 2019 r., raportu z wykorzystania kwoty Wsparcia Finansowego (kwota 61.305 zł). Z przedłożonej w toku kontroli NIK dokumentacji wynika, że rozliczenie złożono z datą 29 listopada 2018 r. wraz z fakturami z maja oraz czerwca 2018 r. czyli po upływie 30 dni od wystawienia faktur.

W związku z nieterminowym rozliczeniem środków przez obdarowanego, Zarząd Fundacji wyjaśnił, że „termin realizacji z przyczyn niezależnych od beneficjenta uległ zmianie, ale nie wpłynęło to na jakość realizowanego projektu”. Fundacja nie przedłożyła dokumentów świadczących o podjęciu przez nią działań mających na celu wyegzekwowanie od obdarowanego rozliczenia.

W ocenie NIK, w tym przypadku, zmiana terminu realizacji projektu nie miała znaczenia dla wypełnienia obowiązku wskazanego w § 1

ust. 6 umowy bowiem wydatki związane z realizacją zostały już poniesione.

(akta kontroli str. 562-568, 1946-1968)

Zdaniem NIK nieterminowe egzekwowanie przez Zarząd Fundacji od obdarowanych dokumentacji potwierdzającej osiągnięcie założonych efektów nosi znamiona niegospodarności. Brak tej dokumentacji uniemożliwia weryfikację, czy udzielone wsparcie zostało wydatkowane na zaplanowany cel oraz czy osiągnięto założone efekty.

3. Brak sporządzenia Planu działania i Polityki Wsparcia Fundacji Enea na 2021 r., co było niezgodne z zapisami art. 4 ust. 1 ppkt b Statutu Fundacji Enea, w którym wskazano, że Fundacja realizuje swoje cele w szczególności przez wspieranie finansowe oraz pozafinansowe (w szczególności organizacyjne, rzeczowe, techniczne i inne) projektów zgodnych z celami Fundacji i przyjmowaną na każdy rok kalendarzowy polityką wsparcia. Również w Regulaminie udzielania wsparcia przez Fundację Enea w pkt 2 ppkt 2.1. wskazano, że Fundacja udziela wsparcia zgodnie ze Statutem Fundacji i przyjętą polityką wsparcia, o której mowa w art. 4 ust. 1 Statutu.

Zarząd Fundacji wyjaśnił, że „Plan działania” na 2021 r. nie został sporządzony, ponieważ kontynuowano „Plan działania” z roku 2020 w zakresie projektów, których nie udało się zrealizować ze względu na sytuację epidemiologiczną. Dodał także, że z uwagi na zmiany osobowe w Zarządzie Fundacji i obsłudze Fundacji Enea nie podjęto uchwały w sprawie kontynuacji „Planu działania” z poprzedniego roku w kolejnym roku.

W ocenie NIK, z regulacji wewnętrznych – Statutu Fundacji wynika wprost, że Polityka Wsparcia powinna być sporządzana na każdy rok odrębnie. Mając na uwadze sytuację, że w 2020 r. nie udało się zrealizować w całości „Planu działania”, co było związane z okresem epidemii COVID-19, można przyjąć, że kontynuacja realizacji przyjętych działań w kolejnym roku tj. 2021 r. jest zasadna. Niemniej jednak powinno to wynikać z przyjętych w tym zakresie uchwał Zarządu i Rady Fundacji, o czym stanowi Statut.

(akta kontroli str. 23-63)

4. Nieprzedkładanie wniosków o wpis do KRS w terminie wynikającym z art. 22 ustawy o KRS⁴⁷, tj. nie później niż w terminie 7 dni od dnia zdarzenia uzasadniającego dokonanie wpisu.

Analiza dokumentacji związanej z powoływaniem i odwoływaniem członków Zarządu i Rady Fundacji oraz zapisów z KRS wykazała, że w latach 2020 – 2021 w sześciu przypadkach nie dochowano ww. terminu:

- a. powołanie na członka Zarządu Fundacji z dniem 21 grudnia 2020 r. Łukasza Nowakowskiego, wniosek do KRS z 25 sierpnia 2021 r. (247 dni od dnia zdarzenia uzasadniającego dokonanie wpisu),
- b. odwołanie z członka Rady Fundacji z dniem 31 lipca 2020 r. Piotra Adamczaka, wniosek do KRS z 8 stycznia 2021 r. (192 dni),
- c. odwołanie z członka Rady Fundacji z dniem 19 czerwca 2021 r. Andrzeja Kojro, wniosek do KRS z 25 sierpnia 2021 r. (69 dni),
- d. powołanie na członka Rady Fundacji z dniem 30 listopada 2020 r. Anny Lutek, wniosek do KRS z 8 stycznia 2021 r. (45 dni),

⁴⁷ Dz. U. z 2021 r. poz. 112 ze zm.

- e. powołanie na członka Rady Fundacji z dniem 26 października 2020 r. Bogusława Rybackiego, wniosek do KRS z 22 grudnia 2020 r. (56 dni),
- f. powołanie na członka Rady Fundacji z dniem 26 października 2020 r. Jarosława Ołowskiego, wniosek do KRS z 22 grudnia 2020 r. (56 dni) oraz jego odwołanie z dniem 17 listopada 2020 r., wniosek do KRS z 8 stycznia 2021 r. (52 dni).

Zarząd Fundacji wyjaśnił, że w związku z epidemią COVID-19 utrudnione było terminowe zebranie podpisów od wymaganych reprezentacji do złożenia dokumentów do Krajowego Rejestru Sądowego.

W ocenie NIK powyższe wyjaśnienia nie usprawiedliwiają tak znacznych przekroczeń 7-dniowego terminu, wynikającego z ustawy o KRS.

(akta kontroli str.1985-2012)

IV. Uwagi i wnioski

W związku ze stwierdzonymi nieprawidłowościami, Najwyższa Izba Kontroli, na podstawie art. 53 ust. 1 pkt 5 ustawy o NIK, przedstawia następujące uwagi i wnioski:

Uwagi	Najwyższa Izba Kontroli nie formułuje uwag.
Wnioski	1. prowadzenie oraz dokumentowanie oceny wniosków o udzielenie wsparcia zgodnie z obowiązującymi procedurami;2. podejmowanie działań mających na celu wyegzekwowanie od obdarowanych obowiązków związanych z rozliczeniem udzielonego wsparcia;3. sporządzanie corocznie Planu Działania i Polityki Wsparcia Fundacji Enea;4. terminowe i bieżące składanie wniosków o wpis do KRS.

V. Pozostałe informacje i pouczenia

Wystąpienie pokontrolne zostało sporządzone w dwóch egzemplarzach; jeden dla kierownika jednostki kontrolowanej, drugi do akt kontroli.

Prawo zgłoszenia
zastrzeżeń

Zgodnie z art. 54 ustawy o NIK kierownikowi jednostki kontrolowanej przysługuje prawo zgłoszenia na piśmie umotywowanych zastrzeżeń do wystąpienia pokontrolnego, w terminie 21 dni od dnia jego przekazania. Zastrzeżenia zgłasza się do dyrektora Delegatury NIK w Poznaniu. Prawo zgłaszania zastrzeżeń, zgodnie z art. 61b ust. 2 ustawy o NIK, nie przysługuje do wystąpienia pokontrolnego zmienionego zgodnie z treścią uchwały w sprawie zastrzeżeń.

Obowiązek
poinformowania
NIK o sposobie
wykonania wniosków

Zgodnie z art. 62 ustawy o NIK należy poinformować Najwyższą Izbę Kontroli, w terminie 21 od otrzymania wystąpienia pokontrolnego, o sposobie wykonania wniosków pokontrolnych oraz o podjętych działaniach lub przyczynach niepodjęcia tych działań.

W przypadku wniesienia zastrzeżeń do wystąpienia pokontrolnego, termin przedstawienia informacji liczy się od dnia otrzymania uchwały o oddaleniu zastrzeżeń w całości lub zmienionego wystąpienia pokontrolnego.

Poznań, 4 sierpnia 2022 r.

Najwyższa Izba Kontroli
Delegatura w Poznaniu

Kontrolerzy
Krzysztof Kowalak
Starszy inspektor kontroli państwowej

Dyrektor
dr Marcin Stefaniak
p.o. Dyrektor
Delegatury NIK w Poznaniu

.....
podpis

.....
podpis

Piotr Iwański
Główny specjalista kontroli państwowej

.....
podpis